

כה:

עין משפט
נר מצוה

ארוסה פרק רביעי סוטה

מסורת הש"ס

כב א מ"י ס"ב מהל'
סוטה הלכה ב:

תוספות שאנין

וביה סברי לאו כגבוי דמי
הויא לה היא תובעת
כתובתה מספק דרילסא
ונאי הלכך אינהו דרואי והויא
ספק ואין ספק מציאי מדי
דלא ועליה לרביא ראה
שלא וינתה ל"ה מחלוקת
בעקרה והנה פ"ה
מחלוקת דפליג רבי
אליעזר ואמר (ל) ראה
לקיימה היא ריבול לישא
אשה אחרת אבל אילנות
כי נמי ראה לקיימה היא
מיהו לא שמיא סהאי
טעמא דרואיה להרין
בעיני ועקרה ע"י סבה (ל)

מסוס דויקת נשואה עושה ספק נשואה אלמא דמספיקא אמרי ב"ש יתלוקו ולא מוקימי לכולהו נכסי בחזקת יורשי האשה מטעם שער העומד לגבות כגבוי דמי י"ל גבי נפל הבית עליו ועל אצו לא היו לכן נכסים אלא שהיא אומרת האב ראשון מת יורש הבן וישמעבדו לכתובתה התם ודאי נכסי האב לא עמדו מעולם נכח האשה ואעפ"כ כיון דאמר כגבוי דמי הרי הוא ספק אם האב מת ראשון ועמדו הנכסים בחזקתה או הבן מת ראשון ואין לה באתם נכסים כלום ובחזקת יורשין הן הלכך ספק הוא אם עמד שער שלה לגבות מאותן נכסים כלל הלכך חולקין וכן נפל הבית עליו ועל אשתו ספק אם היא מתה ראשונה וירשה הנבעל שלא ניתנה לגבות מחיים אי נמי איפכא וירשיה בזמן מכתה וכן גבי שומרת יבם שמתה אמר האהל והללו בזמן לירש והללו בזמן לירש יתלוקו אבל הכא שהיא נחייס והכמוה ניתן לגבות לאחר מיתת הנבעל דכיון דדמיא כגבוייה על היורשין להביא ראה שניתנה וכה"ג אומר בפרק השולח (יגמול דף נא:) רישא דלישתא לדידה הויא לה אימי ודאי ואינהו

ספק ואין ספק מציאי מדי ודאי ספסא מתה הללו בזמן לירש והללו בזמן לירש: כי ב"ב"ת הלא אוסרים או שותות או לא נושאית כתובתה. כפי' החולק (ב"ש) מפרש מתוך שלא שותות לא נוטלת כתובתה ולא ידענא כנכסי לאן כפרל מאי קא סבר ב"ה דכפי' מי שמת (ב"ב דף קמח.) גבי נפל הבית עליו ועל אשתו אמרי ב"ה הנכסים בחזקת עומדות ופי' נכסי לאן כפרל ופליגי אמוראי בגמרא בחזקת מי בחזקת יורשי הנבעל או בחזקת יורשי האשה ובר קפרא מני הללו בזמן לירש והללו בהתם וזנכסי מלוג לא פליג ב"ה דאפי' גבי ספק מוקי לכו בחזקת יורשי האשה וכ"ש הכא דאפי' ודאי וינתה לא הפסידתה כדאמר בפרק אלמנה נוזנית (מבויט דף קא.) הויאלת משום שם רע נוטלת מה שבפניה ויואלה ופי' נכסי מלוג ואם תאמר מ"ש מתניין מפלוגתא דרב הונא ורב יהודה ורב נחמן ור' יוחנן דפליגי בפ"ק דכתובות (דף יב:) מנה לי בידך והלה אמר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור ה"ג היא טוענת כרי אבל הוא אינו יכול לטעון טענת כרי ומהו מיונתא דרב הונא י"ל מאחר שהתורה עשאה ספק עד ששמה אינה יכולה לטעון טענת כרי ופולוגתא דמתני' התם הנושא את האשה ולא מנא לה בתולים לא שייכא לה לכא דהתם אפילו ב"ש מודו דשמה אהו שער מעולם לא עמד לגבות שהרי הנבעל טוען מקחו היה מקח טעות והכא לא שייך למימר ליכא דב"ה העמד אשה על חזקתה ואימור לא וינתה שהרי נגלים (לדבר) שקינא לה ונסתרה והכחוב הויאלה מאומה חזקה ועשאה ספק:

וב"ה סברי שטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי: מעוברת חבירו כו': אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב מחלוקת בעקרה וחקיה אבל איילוניות דברי הכל לא שותה ולא נוטלת כתובתה שנאמר ונקתה וגורעה ורע מי שדרכה להזרוע יצאה זו שאין דרכה להזרוע מיתיבי כ"ה המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו אם עד שלא כנסה נסתרה לא שותה ולא נוטלת כתובתה מעוברת

וב"ה סברי לאו כגבוי דמי. והויא לה היא מובעת מספק דלמנא ונאי הלכך אינהו ודאי והיא ספק ואין ספק מציאי מדי ודאי ועליה להביא ראה שלא וינתה: מפלוקת. דפליג ר"א ואמר יכול לישא אחרת כו': בעקרה וקניס. לייכא למימר אינה שותה אלא טעמא משום דלא חויא לקיימה עלה פליג ר"א ואמר ראה לקיימה היא דיכול לישא אשה אחרת: אבל איילוניס. נתי נמי דראה לקיימה מיהו לא שמיא מהאי טעמא

דראהו להרין בעיני ועקרה על ידי מכה חזקה מיעא דנת הרין היא קודם לכן אבל איילוניות מצטן אמה לקייה היא ולא חויא: (ל)

ב"ה סברי שטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי. אי קשיא מהא דאמר בפ' המקביל (ב"ב דף קי.) יתומים אמרו אלו השבחנו וב"ה אמר אביים השבית על מי להביא ראה סבר רב הונא למימר ארעא בחזקת יתמי קיימא ועל ב"ה להביא ראה אמר ליה האוהב סבא הכי אמר ר' יוחנן על היתומים להביא ראה מאי טעמא ארעא כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגבי דמי ויתמי יתמי ראה ושקול וי דמי יוחנן שבק בית הלל ועבד ככ"ש יש לתרץ הכא דהשעבוד עמנו של כתובה עומד כפסק לא קיימא ארעא לגוביינא אמרי ב"ה דלאו כגבוי דמי אמר התם היתומים מודו לב"ה כקרקע עמנו שהיא משועבד לו ואינם מעבדין לפניו הקרקע הלכך אפילו בית הלל מודו דככ"ג כגבוי דמי ולא קיימא ארעא בחזקת יתמי וכיון דלא קיימא בחזקת יתמי על היתומים להביא ראה מן השבח דומיא דעיר ואין דמייתי עלה ספק זה קודם ספק זה קודם קולן ונתן דמיס אלמא כיון דלמיקן קאי דכין אס קדם האילן בין אס קדם העיר קולן אלא שאס קדם האילן קולן ונתן דמיס אמרי ליה זיל קוך דמי אייתי ראה ושקול גבי הא ארעא נמי אמרי ליתמי הבו ליה ארעא לב"ה דהא לגוביינא קיימא ושכן אייתי ראה ושקולו מפי מורי"ה: לאו כגבוי דמי. הכא לא שייכא כל הני פלוגתא דרבי מאיר ורבנן דפליגי בפרק השולח (ב"ב דף ק:) דכל העומד לבדור (ל) ככזור דמי ופלוגתא דר' שמעון בן גמליאל ורבי פרק קמא דסנהדרין (דף טו.) ובפרק השולח (שולח דף טו.) ככל העומד לגזוז ופלוגתא דרבי שמעון ורבנן בפרק המנחות והנכסים (מנחות דף קב:) כל העומד לזרוק כרוק דמי וכן לפדות ולשרוף דלאו כדמא מחימא נחות להו דהכא כ"ע מודו דאמר' לאו כגבוי דמי והעומד ממון בחזקת בעליו שהרי לרין דיינין ולאו בידו הוא כדאמר (ג) גבי גר מי יימר דמודקין ליה כי דינא וטעמא דר' מאיר ככאורות דמיין משום דבידו ואין לרין לגופן הלכך לא חשיב להו כקרקע והכי אמר בפרק צמח המקשה (חולין דף עג.) גבי דיות הכלים דאין מטבילין אלא עד מקום מדה משום דעומדין ליקלץ וגבי שער העומד לגזוז אמר בפרק קמא דסנהדרין (דף טו.) דמודה רבי מאיר דלאו כגבוי דמי משום דאשכחיה אשכח כל מה דקאי ומיהו רבן שמעון בן גמליאל פליג ואמר כגבוי דמי דלא עביד איניס דשביק ליה והוי דרבי שמעון טעמא אחריתא אית כהו ולא אמר אלא במקום מזהו כגון זריקה דס ופדיית פרה כשמאל אחרת נאה ממנה ושייפתה אבל כהני דרבי מאיר ורשב"ג לא שייך האי טעמא והא דאמר גבי שופר של עבודת כוכבים בפרק ראוהו בית דין (ר"ה דף מח.) וגבי לולב של אשירה (פסיה דף לא:) ומעגל בפרק מצות חליה (יבמות דף קב:) כמותי מכתת שיעוריה אפי' רבנן מודו משום דאיסור הנאה הוא ולא הוי אלא כעפרא דארעא בעלמא וליכא שיעורא ופרה חיבת הקדש מהני זרין עיון כלאי הכרס אמאי מטמאין טומאת אוכלים ולא אמר כמותי מכתת שיעוריה הלכך ליכא לדמויי והא דאמר בפרק גרשה (מכות דף עג.) כל העומד לקזור כקזור דמי התם טעמא דלא תקנו לב"ה לגבות אלא דבר הרין לקרקע קלת וכן פירש רש"י (ב"ב טו:) שבח המגיע לכתיבים שעומד בקרוב לקזור זרין עדיין קלת לקרקע: ב"ה יב"ב"ה המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו אם משכנסה נסתרה או שותה או לא נוטלת כתובה הרובא שנשא עקרה או זקניה ויש לו אשה וזנים או שותה או לא נוטלת כתובתה (א) ומעוברת עמנו או מניקת עמנו או שותה או לא נוטלת כתובתה) כהנת ליה וישראלית שנשאו לכהן ללוי וישראלית נמורת למזור נמינה לנחין ואשת גר לגר ועבד משוחרר והאיילוניות או שותה או לא נוטלת כתובתה רבי שמעון בן אלעזר אמר איילוניות לא שותה ולא נוטלת כתובתה שנה' ונקמה ונורעה ורע שראוי לירע פרט לאיילוניות שאינה ראויה להורע אבל המקנא לארוסתו ולשומרת יבמתו שלו עד שלא כנסה נסתרה לא שותה ולא נוטלת כתובתה הרובא (א) שנשא עקרה חזקה ואין לו אשה וזנים לא שותה ולא נוטלת כתובה מעוברת חבירו ומניקת חבירו לא שותה ולא נוטלת כתובה) רבי אליעזר אומר יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן: (א) (שנשא

(א) [תוספ' פ"ה, ב] [אין לעיל כמשהו, ג] [נקדישין פ"ג:] (ד) [ועי' היעב סו"פ] ב"ק נה: ד"ה שבת ותוס' ב"ב מנ: ד"ה שבת, (ה) רש"י, (ו) [רש"י].

תורה אור השלם
1. ואם לא נטמאה
האשה וטורח הוא
ונקמה וטורח ע"ש
במדר ה"ח כח

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה לא וכו'
דכבורות דמיין: